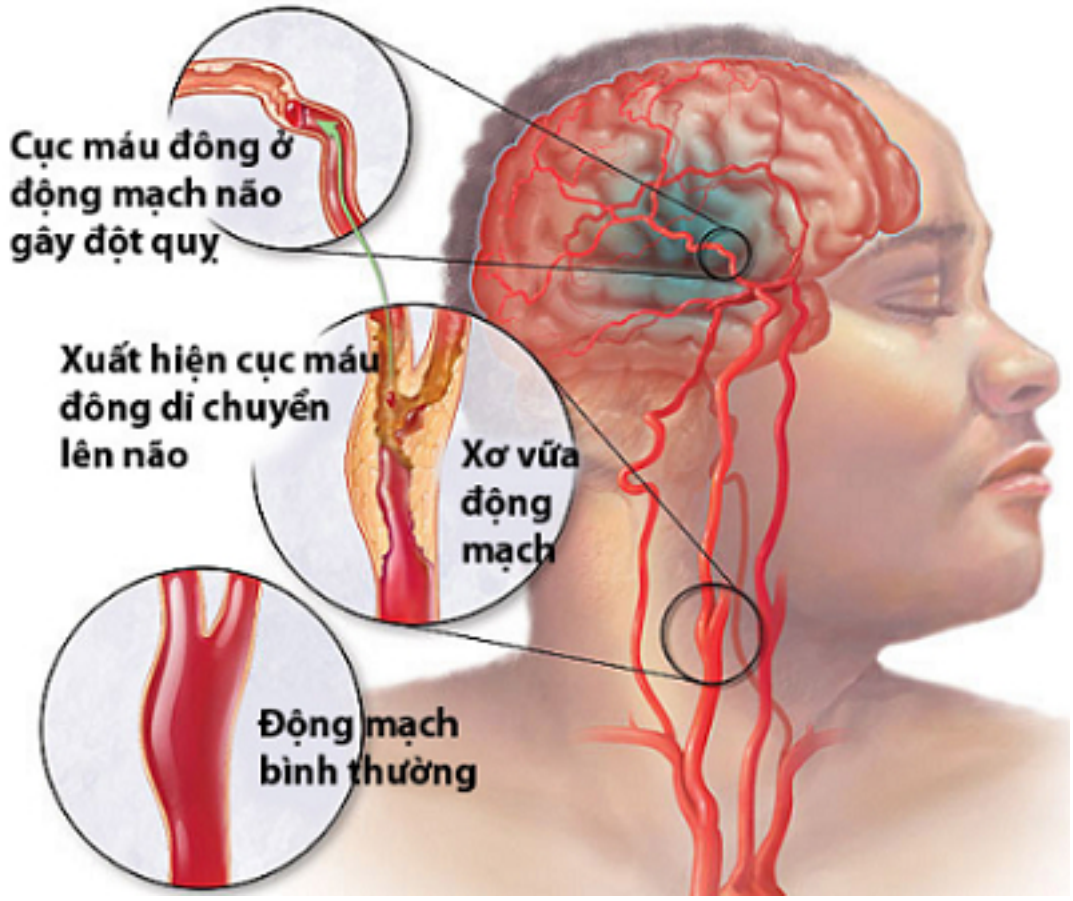
Vi□t b□i Biên t□p viên
Th□ sáu, 20 Tháng 1 2017 10:27 - L□n c□p nh□t cu□i Th□ sáu, 20 Tháng 1 2017 12:13

CN Tr□nh Th□ Xuân Thúy - Khoa C□p c□u

Tai bi□n m□ch máu não là m□t b□nh lý do nhi□u nguyên nhân khác nhau gây nên và ngày càng gia tăng trên toàn th□ gi□i, cho t□i nay v□n là v□n đ□ th□i s□ và c□p bách c□a y h□c, có th□ gây ch□t ng□□i nhanh chóng, ho□c đ□ l□i tàn ph□ là m□t gánh n□ng cho gia đình và xã h□i. Tai bi□n m□ch máu não x□y ra đa ph□n do s□ hi□u bi□t không đ□y đ□ v□ căn b□nh này và khi đã x□y ra vi□c đi□u tr□ s□ c□c k□ t□n kém. M□c dù có nhi□u ti□n b□ đáng k□ v□ ph□□ng di□n ch□n đoán, đi□u tr□ n□i khoa hay ngo□i khoa, nh□ng t□ l□ t□ vong do tai bi□n m□ch máu não v□n khá cao □ nh□ng n□□c tiên ti□n và r□t cao □ Vi□t Nam. Chính vì v□y vi□c chăm sóc, đ□ phòng tai bi□n m□ch máu não là m□t bi□n pháp ch□ đ□o nh□ k□t lu□n c□a T□ ch□c Y T□ Th□ Gi□i: Tai bi□n m□ch máu não có kh□ năng d□ phòng hi□u qu□.

Trên c□ s□ đó vi□c chăm sóc ng□□i b□nh tai bi□n m□ch máu não là r□t c□n thi□t và quan tr□ng.

Do b□nh t□t mà hàng lo□t các nhu c□u c□a ng□□i b□nh không đ□□c tho□ mãn. Ng□□i đi□u d□□ng ph□i đón tr□□c và đáp □ng đ□□c các nhu c□u c□a ng□□i b□nh nghĩa là ph□i xác đ□nh tình tr□ng ng□□i b□nh đ□ l□p k□ ho□ch chăm sóc đáp □ng các nhu c□u c□n thi□t c□a ng□□i b□nh, ngăn ng□a bi□n ch□ng nhi□m khu□n, ph□c h□i ch□c năng, do đó vi□c nâng cao ch□t l□□ng đi□u tr□ ng□□i b□nh ph□i g□n li□n v□i vai trò, v□ trí và ch□c năng c□a ng□□i đi□u d□□ng.

Tai bi□n m□ch máu não x□y ra quanh năm nh□ng th□□ng g□p nhi□u h□n □ mùa rét và nh□ng tháng chuy□n mùa hay vào nh□ng ngày thay đ□i khí h□u đ□t ng□t, nhi□t đ□ càng th□p thì tai bi□n m□ch máu não càng tăng, áp su□t khí quy□n càng tăng thì tai bi□n m□ch máu não càng nhi□u. S□ ph□i h□p gi□a nhi□t đ□ không khí và áp su□t khí quy□n có tác d□ng rõ r□t đ□n tai bi□n m□ch máu não nh□ng □nh h□□ng c□a áp su□t khí quy□n m□nh h□n c□a nhi□t đ□ không khí. Theo J.Y Goas năm 1990, t□i Pháp, th□y tai bi□n m□ch máu não có đ□nh cao vào tháng 2 và tháng 4 t□i tr□□ng Đ□i h□c Ferrara Y, R. Manfredini và c□ng s□ năm 1990 cũng th□y tai bi□n m□ch máu não xãy ra nhi□u vào tháng 2 và tháng 3.

B□nh t□t là m□t s□ c□ không ai mong mu□n, vì v□y khi m□c b□nh ai cũng th□y lo l□ng, múc đ□ lo l□ng ph□ thu□c vào tính ch□t c□a b□nh n□ng hay nh□ và di□n bi□n tâm lý c□a ng□□i b□nh s□ quan tâm c□a th□y thu□c và đi□u d□□ng nhi□u hay ít, vì th□ đ□ng tr□□c ng□□i b□nh đi□u d□□ng ph□i khai thác nh□n đ□nh t□ng giai đo□n c□a ng□□i b□nh giúp cho đi□u d□□ng có đ□□c k□ ho□ch chăm sóc.

1.1. Nh□n đ□nh tình hình:

1.1.1. Đánh giá b□ng cách h□i b□nh:

- Có hay nh□c đ□u, m□t ngũ, chóng m□t, ù tai?
- Có bao gi□ b□ y□u tay chân ch□a?
- Huy□t áp cao hay th□p, đo đ□□c bao nhiêu l□n / năm.
- Có đái d□m và đi ngoài không t□ ch□ không?

1.1.2. Đánh giá b□ng quan sát:

- Tình tr□ng ng□□i b□nh t□nh, l□ m□, mê, m□t m□i.
- Ng□□i b□nh m□p hay g□y, tr□ hay già, có phù không?

- Đi l□i đ□□c hay n□m, li□t bên nào hay không ?

1.1.3. Đánh giá qua thăm khám:

- Ki□m tra d□u hi□u sinh t□n, n□u th□y b□t th□□ng báo ngay cho bác sĩ.
- Khám và đánh giá m□c đ□ li□t c□a ng□□i b□nh.
- Ki□m tra l□i tri giác.

1.1.4. Thu th□p thông tin:

- Thông qua y b□ h□ s□, đ□n thu□c có liên quan đ□n ng□□i b□nh đ□ giúp cho quá trình ch□n đoán, đi□u tr□ và chăm sóc cho ng□□i b□nh.

1.2. L□p k□ ho□ch chăm sóc

Qua quá trình khai thác trên giúp cho ng□□i đi□u d□□ng có đ□□c k□ ho□ch chăm sóc. Ng□□i đi□u d□□ng c□n phân tích, t□ng h□p và đúc k□t các d□ ki□n đ□ xác đ□nh nhu c□u c□n thi□t c□a ng□□i b□nh. T□ đó l□p ra k□ ho□ch chăm sóc c□ th□ đ□ xu□t v□n đ□ □u tiên,v□n đ□ nào c□n th□c hi□n tr□□c và v□n đ□ nào th□c hi□n sau tùy t□ng tr□□ng h□p c□ th□.

1.2.1. Theo dõi d□u hi□u sinh t□n: Phát hi□n d□u hi□u b□t th□□ng đ□ x□ trí k□p th□i.

1.2.2. Th□c hi□n các y l□nh c□a bác sĩ

1.2.3. V□ sinh thân th□ và chăm sóc các h□ th□ng c□ quan, đ□ phòng nhi□m khu□n.

1.2.4. Phòng ch□ng lóet.

1.2.5. Nuôi d□□ng.

1.2.6. Ph□c h□i ch□c năng, h□n ch□ di ch□ng.

1.2.7. Giáo d□c s□c kh□e, h□□ng d□n chăm sóc và luy□n t□p

1.3. Th□c hi□n k□ ho□ch chăm sóc

1.3.1. Th□c hi□n chăm sóc c□ b□n:

- Theo dõi d□u hi□u sinh t□n: Tùy tình tr□ng ng□□i b□nh đ□t qu□, hôn mê hay di ch□ng c□a tai bi□n m□ch máu não mà có k□ ho□ch theo dõi, n□u huy□t áp dao đ□ng, nh□p tim không □n đ□nh, hô h□p không đ□m b□o... Tùy m□c đ□ mà theo dõi 15 phút, 30 phút, 1 gi□, 2 gi□.../ l□n.

- Theo dõi hô h□p: Tình tr□ng hô h□p th□ nhanh hay ch□m, có □ đ□ng d□ch ti□t, có r□i lo□n nh□p th□ ki□u th□, n□u có hôn mê sâu, r□i lo□n hô h□p ho□c suy hô h□p.
- Theo dõi tim mach: Huy□t áp t□i đa lên quá 200mmHg, nhip tim có r□i lo□n, ph□i báo ngay cho bác s□.
- Theo dõi tình tr□ng li□t, th□n kinh: Quan sát đánh giá ng□□i b□nh t□nh hay mê thông qua b□ng đi□m GLASGOW. Có li□t th□n kinh: thông qua v□ m□t, nhân trung, v□n đ□ng cu□ các chi và cách nói c□a ng□□i b□nh.

1.3.2. Th□c hi□n các y l□nh c□a bác s□:

- Cho ng□□i b□nh tiêm, u□ng thu□c đúng th□i gian, đúng li□u l□□ng.
- Làm các xét nghi□m c□ b□n.

1.3.3. V□ sinh thân th□ và các h□ th□ng c□ quan:

- Đ□ phòng nhi□m khu□n, và các bi□n ch□ng.
- V□ sinh răng mi□ng cho ng□□i b□nh ít nh□t 3 l□n/ ngày..
- Lau ng□□i, r□a b□ ph□n sinh d□c, v□ sinh các h□c t□ nhiên 2- 3 l□n/ ngày và sau khi đi đ□i ti□u ti□n.
- Thay drap, qu□n áo ng□□i b□nh ít nh□t 1 l□n/ ngày.
- Nên đ□ ng□□i b□nh □ phòng thoáng, ch□ng nóng và rét- Đ□ ng□□i b□nh n□m t□ th□ nghiêng ph□i, nghiêng trái k□t h□p v□i v□ rung vùng ng□c, l□ng làm long đ□m, sau đó hút s□ch vùng h□u h□ng.

1.3.4. Phòng ch□ng lóet:

- Cho ng□□i b□nh n□m đ□m ch□ng lóet: Đ□m khí h□i, đ□m n□□c.
- Gi□ cho drap luôn khô, s□ch, thay đ□i t□ th□ cho ng□□i b□nh 2 gi□ / l□n
- Không t□ đè vào vùng có v□t ch□t.
- N□u có lóet sâu c□n c□t l□c t□ ch□c ho□i t□, r□a s□ch, băng vô khu□n, chăm sóc cho đ□n khi v□t th□□ng lành.
- V□n đ□ng th□ đ□ng hay ch□ đ□ng chi li□t đ□ tăng c□□ng tu□n hoàn, giúp nuôi d□□ng t□t ch□ng t□ đè gây lóet.

1.3.5. Nuôi d□□ng:

* N□□c: Lu□ng n□□c đ□ vào ng□□i b□nh h□ng ngày g□m:

- N□□c u□ng c□ng v□i th□ tích d□ch truy□n.
- Th□ tích n□□c đ□a vào trong 24 gi□ b□ng l□□ng n□□c ti□u 24 gi□ + (300-500 ml)
- N□u ng□□i b□nh có s□t, ra nhi□u m□ hôi ho□c thông khí c□n cho thêm 500ml.

* Ăn: Cho ng□□i b□nh ăn nhi□u b□a trong ngày, phòng ch□ng nôn, ăn nh□t n□u có tăng huy□t áp.

- M□i l□n cho ăn qua □ng thông không quá 400 ml và cách nhau 3 gi□.
- C□n b□i ph□ thêm các lo□i vitamin A, B, C.
- Ch□ bi□n th□c ăn đ□m b□o v□ sinh, cân đ□i các thành ph□n theo t□ l□ protil, lipit, gluxit = 1:1:4
- T□t nh□t là các lo□i b□t dinh d□□ng có s□n trong h□p.

1.3.6. Ph□c h□i ch□c năng h□n ch□ di ch□ng:

- Ph□c h□i ch□c năng ph□i ti□n hành ngay cùng v□i công tác h□i s□c đ□ phòng các di ch□ng; teo c□ c□ng kh□p.
- Đi□u d□□ng c□n t□p và h□□ng d□n cho ng□□i b□nh.

1.4. Đánh giá, ghi h□ s□ và báo cáo

- Các d□u hi□u, ch□c năng sinh t□n: m□ch, nhi□t huy□t áp, nh□p th□.
- Màu s□c da: h□ng hào, tím tái, vã m□ hôi.
- L□□ng d□ch vào, d□ch ra: s□ l□□ng và tính ch□t.
- N□u có các d□u hi□u hay xét nghi□m b□t th□□ng báo ngay cho bác s□ đ□ x□ trí.

1.5. Giáo d□c s□c kh□e, h□□ng d□n chăm sóc và t□p luy□n

- Ng□□i b□nh b□ tai bi□n m□ch máu não s□ đ□ l□i di ch□ng nh□ ho□c n□ng, th□i gian h□i ph□c lâu, chăm sóc lâu dài t□n nhi□u công s□c cho nên c□n:

- Ch□ đ□ v□ sinh s□ch s□ h□ng ngày.
- Ch□ đ□ ăn u□ng đ□y đ□, dùng thu□c theo y l□nh c□a Bác sĩ.
- Luy□n t□p h□ng ngày tăng d□n m□c đ□ ho□t đ□ng.
- Th□òng xuyên gi□i thích, đ□ng viên ng□□i b□nh yên tâm đi□u tr□.
- H□□ng d□n ng□□i b□nh đi□u tr□ theo đ□n và hi□u bi□t thêm v□ tác d□ng c□a vi□c đi□u tr□, không t□ đ□ng b□ thu□c đi□u tr□, h□p tác đi□u tr□, không rút các □ng thông...
- Gi□i thích cho gia đình hi□u bi□t cách chăm sóc và ph□c v□ ng□□i b□nh nh□m khích l□ s□ t□p luy□n và giám sát vi□c đi□u tr□ theo đ□n bác s□.
- Nh□c nh□ thân nhân không t□ đ□ng cho ng□□i b□nh ăn ho□c u□ng thêm.